

TRIBUNA

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 6 luni ..... 12 cor.
 pe 3 luni ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 N-ri de Duminecă pe au 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe un an 60 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
 Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un și garantați: prima dată la
 două și două oară în două săptămâni
 costă 8 b. de fiecare publicație.

Aziți abonamentele, cât și inserțiunile
 trebuie să se plătească în Arad.

Rețeta pentru oraș și comitate
 Scrierile străine nu se primesc.

„NAȚIA“!

(L.) Dela 26 Ianuarie încoace mai ales, se face adevărat abuz de cuvântul «nația», — se înțelege: cea «singură alcătuitoare».

Nația a maturat sistemul tiszaișt, Nația a dat un advertisement Vienei, Nația s'a pronunțat pentru maghiarizarea armatei, Nația nu desarmează până nu i-se condece comanda ungurească, Nația-i gata pentru toate, ba șeful coaliției (car coaliția e — Nația) a făcut și alusii la detronare..

Privitor la alusia aceasta alui Kossuth, despre care am scris și noi în numărul din urmă al «Tribunei», organul tiszaișt «Az Ujság» se pronunța astfel:

„La tot cazul este un apendice de merit și interesant la asemănarea ce se face în prezent cu Norvegia, și de sigur, este o palmă asta și o desmințire la adresa acelor, cari și acum ne acuză că avem *morală asiatică*“.

Ironia ziarului tiszaișt este evidentă. Într'adevăr, este ceva desgustător să citești cum până și cele mai spălăcite ziare de prin provincie au alusii nerușinate când compară situația Ungariei cu aceea a Norvegiei și amenință nu numai pe «tradătorul» Fejérváry, dar și Coroana.

Măcar că în privința *moralet politice* a «nației» găsim, tot în ziarul sus amintit, următoarea critică dreaptă:

„Voința nației este cea mai sfântă și idolul cel mai ciudat. Cuvânt, critică, nu-l pot atinge. În congregația comitatului Borsod un suflet stin-

gher a mai îndrăznit încă să amintească onorabililor că *această congregație se pronunțase, nașite cu jumătate de an, contra obstrucției*. Se înțelege, atunci aceeași congregație era acuzată că e slugarnică, că se închină stăpânirii Azi, de sigur, ar fi aruncat eu petri cel care ar lega faptul de azi de părerea politică de ieri și ar trage concluzia: azi altul ține în mână plosca, lăutarii acestuia-i cântă! Ori să vorbim de alegeri: Papa, de pildă, la 26 Ianuarie fusese liberală sudea, cercul lui Fenyvessy Ferencz și alui Hegedüs Loránt. Mai trebuie comentat? Dela 26 Ianuarie încoace este hanfistă. Și dacă Bánffy s'a alipit de Seghedin, la Papa au trimis deci candidat kossuthist, în vreme scurtă de câte-va săptămâni voința nației delat Papa nici nu se oprește decât la — uniunea personală.

Se înțelege, asta se esplică prin întinderea violentă a ideilor kossuthiste. La Kőbökut însă, în schimb, se întind strașnic ideile disidente și kossuthiști d'acolo, la poruncă mai înaltă, sunt dator să se schimbe. Dacă omul resumă aceste lucruri și compară schimbarea asta repede a unui cerc liberal în kossuthist cu ideile lui Apponyi despre morală alegerilor, cu părerea lui Ugron despre demoralizarea poporului, — apoi zău îți vine să întrebi: unde și cum se poate afla care este *adevărata voință a nației?*“

Răspuns însă ar fi greu de dat.

Schimbări la față se fac adică atât de repezi și cu atâtă lipsă de respect pentru morală publică (dovadă e purtarea patrioților din congregația Aradului), încât ni-e teamă, că după-cum acum «nația» se arată, prin congregații, foarte radicală, mâne, după-ce se va fi convins că Fejérváry stă tare în fotoliul de prim-ministru, o să desmințea ceea-ce zice și hotărăște azi. Așa, că «nația» e consecuență numai într'o singură direcție: în

schimbarea principiilor, — ceea-ce în felul glumei alui Caragiali s'ar putea exprima așa: va să zică *nu le are!*

Într'adevăr, e ciudat: congregațiile cari au fost servile lui Széll, lui Hóderváry și lui Tisza, au trimis adresă de aderență — *coalitiei*..

Ei, de ce n'ar felicita mâne și pe Fejérváry, văzând că venirea la putere a coaliției întârzie!

Năcazul kossuthiștilor. Într'un articol intitulat «Dictatură militară», ziarul «Független Magyarország» delat 17 c. scrie un articol violent în care — între altele zice:

«Mișelie ca asta, hoție mai nerușinată nu s'a întâmplat cu altă țară. Englezii n'au tratat astfel cu negrii»..

Cum a tratat adică Viena cu Ungurii trimițându-le prim-ministru pe Fejérváry.

Presă maghiară întreagă primește cu mare dușmanie numirea de prim-ministru a generalului Fejérváry. Se scriu articole violente contra noului guvern, ba în «Független Magyarország» de ieri este batjocorit grozav chiar M. Sa. Vom reveni asupra acestui articol. Acum ne marginim să înregistrăm un singur lucru: presa maghiară scrie despre această numire ca despre *inaugurarea absolutizmului*.

Informațiuni literare.

IV.

Nu mi-se pare tocmai îndreptățită afirmația, atât de des repetată, că politica e moartea literaturii. Musele nu tac de loc în război, ei din potrivă: își oțelesc strunele lirei pentru a scoate acorduri și mai pline.

Când se face politică rațională și când în fruntea ei sunt oameni de idei, capete luminate și nu farsori sau simpli vânturători de frase, se întâmplă o desfășurare generală de forțe. Corpul națiunii întregi trece prin o sguuire puternică și fie-care membru vine să-și dea tributul său de activitate.

Nu pretutindeni politica este o bătae pentru ciolan și o țasătură de intrigi și de ambiții, cari nu ating nici-odată punctul de saturație, pentru-ca scriitorul să se dea la o parte cu desgușt, cum o făcea bardul din Mircești, când se refugia de arșița dogoritoare a politiceii din București. Pentru mulți ea este singurul mijloc de a hrăni iluziile cele mai curate, e singura trimbiță care chiamă la viață și la luptă.

Când firele politiceii sunt bine conduse poporul pare că renaște; e un indemn, o mișcare pe toată linia.

Așa a fost asta în epoca «Tribunei» d-lui Slavici. Pe atunci se făcea politică strașnică, dar cine poate tăgădui că nici celelalte ramuri ale-vieții noastre politice nu erau mai pe jos? Literatură se scria multă, cu totul nouă și originală ca direcție. Băncile populare răsăreau ca prin farmec. Societățile economice asemenea. Așa fiind, cine mai putea să vadă o vină în po-

litica atât de violentă de valurile căreia cu toții erau țăriși.

Dar' să nu ne pierdem în generalități, ei să venim la un caz știut.

În toată șgometelor memorandiste un comitet de tineri din jurul «Tribunei» au făcut un scurt popas, ca să se mai odihnească după istovitoarele lor alergări și agitații. În acest timp de odihnă ei s'au gândit la ramificarea activității lor și au hotărât să încurajeze literatura. Am adunat ce am putut și am fixat premii — vecinicele curse cari atrag pe autori! — deocamdată pentru studii economice, în special pentru monografii de comune românești. Resultatul a fost neașteptat de bun; s'au găsit preoți și învățători cari au dovedit o pricepere specială pentru adunarea și gruparea datelor privitoare la viața poporului și la trecutul lui. Ei au scris monografiile destul de bune și ori-ce învățat va putea întrebuința cu folos de pildă cartea d-lui Romul Simu asupra Orlatului.

De ce le reamintesc eu toate astea?

Întăiu fiind-că de atunci încoace interesul pentru monografii a scăzut. Ahea d-nii Liuba și Jana, harnicii folcloriști bănățeni, ne-au dat esecelenta lor lucrare asupra comunei Maidan. Al doilea, pentru-că și acum viața noastră politică e ceva mai intensă și ar trebui să i-se dea un avânt mai simțit și prin cultivarea ramurilor spriginitoare.

Mai e însă un motiv. Tocmai acum au pornit să se intereseze de acest fel de literatură și frații bucureșteni. În anul din urmă s'au publicat aici mai multe lucrări asupra comunelor rurale; din toate însă s'a impus opiniei publice,

ca un studiu foarte serios *Monografia comunei Bragadiru* de A. V. Gidel. Autorul este apreciat și are meritul special de a cunoaște bine starea țărănimii din trecut și cea de astăzi.*)

În fruntea monogramei sale dl Gidel a avut bunul gând să așeze un program model după care socotea d-sa că ar trebui să se întocmească viitoarele lucrări.

Iată, în general, ce puncte de orientare fixează d-sa. I. Istoricul comunei. II. Întinderea teritorială. III. Populațiunea. V. Mișcarea populațiunii. VI. Situația economică. VII. Administrația și justiția. VIII. Starea morală, culturală și socială. Programul espune apoi și detaliurile și, după cât văd eu, ușur ar putea fi aplicat și la comunele românești din Ungaria, mai adaugându-se datele despre stările confesionale și despre raporturile în naționalitățile străine.

Din cartea d-lui Gidel viitorii autori de monografii pot să învețe multe și înainte de toate bunul obicei de a nu încunjuura adevărul, fie cât de trist.

„Starea morală, în genere nu poate fi zugrăvita în alb — zice d-sa, vorbind de numita comună de lângă București. Furturile număroase sunt atâtea pete negre“.

Aici e importantul. Să cunoaștem și petele negre din sufletul poporului și nu numai petele cele luminoase. Căci, trebuie să ne întrebăm la ce au să ne servească monografiile? N'are nevoie politicianul, ca să știe pe ce bază operează? Nu are să se servească de ele omul de știință, —

*) Cel-ce ar dori să cunoască scrierile d-nului Gidel, să nu uite a-și procura cele trei broșuri ale d-sale despre «Ruși și țărănimia românească».

Noul guvern.

Decretul Majestații Sale.

Noul guvern, precum am anunțat în numărul nostru trecut, s'a constituit. Foaia oficială de ieri în ediția extraordinară publică autografele de numire a ministerului Fejérváry și de absolvare a guvernului Tisza. Șirele către Tisza sunt foarte afectuoase. Majestatea Sa îl asigură de neschimbata-i grație și-i mulțumește pentru serviciile prestate.

De-odată cu aceasta, Majestatea Sa a adresat o proclamație către prim-ministrul Fejérváry, care e obiectul de discuție generală acum în toate circurile politice.

Eată ce zice regele:

Iubiți baron Fejérváry!

Regret din cale afară mult că din majoritatea Dietei credincioasei mele națiuni Ungare n'am putut numi până acum guvern și anume d'acea n'am putut, pentru că partidele aliate spre a face majoritatea, nu mi-au prezentat un astfel de program de guvernare, pe baza căruia aș fi putut cu deplină liniște încredința soarta națiunii în mâinile unui guvern din șirele ei.

Pausarea regretabilă a activității legislative este spre incalculabila daună morală și materială a iubitei noastre Unării, sper însă, că acum, după absolvirea guvernului minorității, prin mijlocirea unui guvern afară de partide, aplanarea atât de mult dorită de mine a contrastelor, îmi va oferi cât mai curând posibilitatea să pot chema la guvernarea iubitei mele Ungării minister din șirele majorității.

Pe terenul reformelor interne și economice voi primi cu plăcere propunerile majorității parlamentare și în ce privește dorințele manifestate în chestiile militare, la aceste în decursul vremii și mai pe urmă în declarațiunile obligatoare din 1903 a guver-

sociologul și folcloristul, istoricul, ca și geograful — pentru a-și scoate dovezile trebuincioase?

Cel cari cunosc valoarea lucrărilor de cari vorbim și sunt în situație de a putea să facă cel puțin cât dl Simu sau dl Liuca și Jana, vor aduce un bun serviciu neamului, imitând hărnicia lor. Să-și procure ca model cartea d-lui Gidel și să se aștearnă pe muncă.

Sunt sigur că „Asociația“, care e animată acum de cele mai bune intenții, va veni în ajutorul lor și nici o lucrare de seamă nu va rămânea nerăsplătită.

Anechote.

Corespondința scurtă. Preotul Schmidt din Berlin, om bătrîn și cutezător scrisese odată regelui Frideric cel Mare:

Anunț Majestații Sale regelui:

1. Că familiei regale îi lipsesc cărțile de rugăciune;
2. Că lipsesc lemnele pentru încălzitul logei regale;
3. Că gardul bisericii de lângă Sprea este stricat.

Regele, care de altfel a rîs mult de această epistolă curioasă, scrisese de desupt:

Anunț sf. sale preotului Schmidt:

1. Că cine vrea să se roage, să-și cumpere cărți de rugăciune;
  2. Că cine vrea să-i fie cald, să-și cumpere lemne;
  3. Că gardul stricat nu e treaba lui; și
  4. Că eu nu mă las în corespondință cu el.
- Frideric.

nului, după posibilitate m'am și alăturat, dispozițiile luate însă în urmarea acesteia în armată, pe lângă ținerea înaintea ochilor a drepturilor mele legate de domnitor și a obligamentelor ce decurg din aceste s'au putut mișca numai în atari cadre, cari trebuiesc necondiționat observate ca capacitatea armatei, atât de importantă pentru ambele state să nu fie primejduită.

Îmi servește spre osebită bucurie, dacă-ți va succede D Tale prin venirea în contact cu partide politice în cadrele demarcate mai sus a pregăti înțelegerea și a promova în chipul acesta denumirea guvernului din șirele majorității.

Dat în Budapesta, la 18 Iunie 1905.

Francisc Iosif m. p.

Baron Fejérváry Géza m. p.

Noul guvern se va prezenta după cum se știe Mercuri în Dietă.

DIN ROMÂNIA.

Sesiunea Corpurilor legiuitoare a fost închisă Joi.

D. G. Gr. Cantacuzino a citit Mesagiul de închidere.

Mesagiul enumără legile votate: contenciosul administrativ, modificarea legii poliției, legea asupra alegerii consiliilor comunale, și are un pasagiu în care se vorbește despre succesul politic din Macedonia.

Constituirea Societății „România“. Joi seara la oarele 9, s'a ținut în strada Sărindar 22 la sediul Asociației petroliștilor și al „Monitorului Petrolului“, prima întrunire a fondatorilor societății „România“.

Au luat parte d-nii: P. S. Aurelian, fost președinte al consiliului și președinte al Senatului; Eugen Carada, director la Banca Națională; I. Procopie-Dumitrescu, censor la Banca Națională, mare proprietar; Nicolae Filipescu, deputat, fost ministru; Dumitru Protopopescu, senator, directorul Creditului rural; Alexandru Marghiloman, deputat, fost ministru; Anton Carp, director la Banca Națională; B. Missir, fost ministru de domenii; Vintilă I. C. Brătianu inginer; Alexandru Vericeanu; Lascar L. Cartargiu, deputat și mare proprietar; G. Tisescu mare agricultor; Dumitru Carp, sub director la Creditul rural; C. Alimănașteanu, inginer și mare proprietar; Dr. Angelescu, deputat și N. Mancas, directorul „Monitorului Petrolului“.

Dl Dimitrie A. Sturdza, fost președinte de consiliu, fiind suferind, și-a exprimat regretul că nu poate fi față la această ședință.

Dl Anton Carp a dat citire proiectului de act constitutiv și statutelor societății „România“ cari prevăd constituirea întreprinderii cu un capital de 10 milioane din care 60% acțiuni nominale ce nu pot fi posedate de cât de români. Obiectul întreprinderii este numai exploatarea terenurilor petrolifere ale Statului.

S'a discutat statutul și s'a admis ideea d-lui Carada de a se face subscripțiunile publice în toată țara.

La urmă s'a ales o comisiune compusă din d-nii Al. Marghiloman, Anton Carp și B. Missir care să decidă asupra condițiilor juridice de constituire a Societății, și fondatorii să fie din nou convocați.

Discuțiunile s'au terminat la ora 11, când s'a servit șampanie de către casa Capșa.

D. C. Alimănașteanu a ridicat un toast spunând că Asociația Petroliștilor se simte prea fericită și onorată, de a avea întruniți la sediul ei persoane așa de distinse cari pun bazele unei societăți naționale de petrol, a cărei însemnătate economică este neprețuită pentru țara noastră.

Intrunirea s'a terminat la ora 12.

Războiul ruso-japonez.

Situația generală a armatelor dela batalia dela Mukden până la 20 Maiu. După această bătălie, partea cea mai mare a armatei rusești s'a retras spre miază noapte, parte pe lângă calea ferată, parte spre Kirin. Grupul lui Rennenkampf (stînga extremă) se retrase spre Heiluncen în valea de sus a Sungarului, lăsând un rest de pedestriime, unul de cazaci și o baterie de munte la Moian pe Hunho de sus, în trecătorile cari duc spre Tonghaiasien, pe drumul ce duce din valea lui Su-tze-ho, afluentul lui Hunho, la indoitura de miază noapte a Jalului.

În fața lui Rennenkampf, armata lui Kavamura înaintase la începutul lui Aprilie, numai până la Impam, unde Hunho primește pe Suteho și înaintase prin valea acestui afluent până la Sintsintu și Simminpu (450 de klm. spre răsărit de Mukden) pe drumul ce duce la Tungkuasien și la Ialu.

Între 11 și 13 Aprilie au fost bătăliile între Rușii dela Moian și Japonezii dela Impan, dar Rușii au rămas în pozițiile lor. Altă coloană japoneză plecată dela Simminpu, amenința să le taie retragerea, ceea-ce i-a făcut să se retragă dela Moian în partea de sus a Sungarului, iar la 15 a treia coloană japoneză luă Tungkuasienul.

Armata 1-a rusească se află la miază zi de Kirin. A 11-a și-a 12-a stau pe calea ferată. Japonezii nu se află la miază noapte mai sus de linia Giantufu-Kaiinen și izvorul Sungarului.

La 20 Maiu st. n. La apus, cele cinci armate japoneze, sub Oyama: la partea cea mai apuseană Nogi, cu fruntea la Giantufu; la centru, armata lui Nodzu, în jurul Kaiinenului; la dreapta, armata lui Kavamura, în valea de sus a lui Hunho.

Îndărătul centrului se află armatele lui Kuroki și Oku; cea dintâi la răsărit și cea de a doua la apus de calea ferată. Frontul și coastele armatei japoneze, acoperite cu detașamente japoneze, sunt întărite cu călărime, neregulată.

Linia avant-posturilor japoneze, se întindea la 20 Maiu st. n. la vre-o 80 de klm. la miază noapte de Tienling, de-a curmezisul transmanciurianului, la 40 de klm. spre apus de calea ferată.

Prin urmăre Japonezii puneau trecătoarele Lisolul și în deosebi orașul Tien-Tsia Tun pe drumul ce duce dela Simminpu la Harbin prin Fakumen. La mijloc țineau Giantufu și Kaimen pe calea ferată la răsărit, la 200 klm. dela Mukden țineau Tun-kua-sienul, răspîntie însemnată a drumurilor de munte cari duc în văile lui Hunhoulul, Sungarului Hasegava debarcase la Gensan și se afla aproape de Hoi-Ring, pe Tumen. Armata rusească se afla pe linia Kirin-Cvang Ciuang. La Apus, în fața stîngii japoneze, se afla călărimea lui Mișenco, în Liaoho. La centru stăteau cheziș peste calea ferată, pe o linie care se tot urcă dela Sud-Vest spre Nord-Est către Kirin. Aripa răsăriteană, din cinci corpuri de armată, sub Kuropatkin, se întindea până la 80 klm. spre miază zi de Kirin. Drumul de fier păzesc 25.000 de soldați ruși împotriva năvălirii Hunhuzilor.

Perderile japoneze.

Ziarul „Daily Telegraph“ află din Tokio că pierderile totale navale japoneze în războiu se evaluează la 231 ofițeri și 1782 oameni ucigași și 170 ofițeri și 1497 oameni răniți cari nu de 14.997 după cum ni-se comunicase dintr'o greșală telegrafică.

Cât costă familia imperială rusă.

Împăratul Rusiei, ca și împăratul Germaniei n-are leață fixă — dacă vom lăsa la o parte bugetul ministerului curții imperiale, buget a cărei cifră adevărată nu e cunoscută de nimeni. Este ignorată chiar și de împărat: aceasta nu privește decât Administrația, care în atot puternicia sa este de asupra autocraturii chiar!

Poate credeți că exagerez? Nici de cum; ca să vă conving de contrari, lăsați-mă să vă povestesc o mică anecdotă.

Dl Tuxen, profesor la Academia din Copenhaga și pictor al curții daneze, primi comanda unui tablou reprezentând încoronarea regelui Angliei, al cărui oaspete a fost. În acest scop țarul dori să aibă și el o copie fidelă a acestui tablou, la care pictorul se grăbi să se execute.

Dl Tuxen liberând personal tabloul țarului, acesta i-a promis 12.000 ruble sau 32.000 lei!

— sau în schimb un cek pentru aceeași valoare — cea-ce în Rusia nu e același lucru. Veți zice poate că între oameni cum se cade fiecare ține la iscălitura sa. Este adevărat asta în ori-ce altă țară, dar nu în Rusia: mareșalul curții imperiale nu remise pictorului decât o parte a sumei datorite, de unde mirarea pictorului și plângerea adresată mareșalului.

Aceasta încearcă să explice reclamantul că în Rusia administrația nu plătește nicădată întreaga sumă. Dar suma reținută fiind mare pictorul se plânse țarului, care o remise fără să arate vr'o nemulțumire. Ei bine, asemenea escrocherii pe față practicate ne dau o idee foarte exactă de dețunerile operate mai mult sau mai puțin în secret.

După-cum v'am explicat, țarul n'are leafă; el este roșu să trăiască din minele și moșiile ce le posedă în Rusia. Minele acestui sărman principe care n'are listă civilă sunt pline de aur și moșiile ce le posedă sunt mai mari de 10 ori cât România! Astfel el trăește cu cele 50 sau 60 milioane ce îl aduc anual aceste moși!

În realitate ele aduc vr'o 100 de milioane, dar diferența este înghițată de către administrație.

Concertul dela „Casa Națională“.

Eri s'a dat în sala „Casei Naționale“ din Arad concertul pe care-l anunțaseră în ajunul Rusaliilor. Am putea să zicem că a fost o improvizatie, și la tot cazul pentru întâia oară s'a aranjat în Arad un concert în asemenea condiții: fără prealabilă anunțare, fără multă reclamație. Reușita îmbucurătoare — înțeleg în ce privește publicul, căci n'a lipsit nici un Român arădan dela acest festival artistic — poate fi o încurajare pe tru viitor. Este adică o dovadă că publicul nostru spriginește cu dragoste manifestările culturale, ca atunci când e vorba s'aducem prinos a-tei naționale, nimeni nu lipsește dela datoric.

În cât privește succesul artiștilor, d'asemenea a fost desăvârșit. Întreg programul s'a executat cu un brío care a însuflețit după cum și era de așteptat. Dl. N. Ștefanescu tenorul liric — care arădanii eri Pau auzit întâia oară, venea dela Sibiu, unde fusese încercat de lauri. Apiaudat a fost și de publicul distins care l'a ascultat eri. Au plăcut mult îndeosebi piesele românești, dulcile noastre doine. Cu o zi înainte — la probă — dl Ștefanescu fusese ascultat de Odri, maestrul de cant și artist cu renume, care s'a exprimat în termenii cei mai elogiosi despre vocea dl Ștefanescu și i-a prezis renume european.

Dșoara Delia Olavin are voce (alt) și talent. Are mai presus de toate o bună școală. „Doue trei luni să mai învețe — a zis și despre d-sa maestrul Odri — și poate cânta pe scene mari“. Vocea-i e dulce, clară, o modelează cu ușurință. Publicul arădan a primit-o cu simpatie, a aplaudat-o călduros și i-a oferit un frumos buchet.

Revelațiunea concertului a fost însă dșoara Getta Hodoș, grațioasa fiică a dlui Brutus Hodoș (directorul băncii „Patria“ din Blaj). Ca apariție: aproape în rochie scurtă; ca prezentă de spirit: nici o artistă consumată nu se înfășeează însă publicului mai curajos, și mai energetic, măcar că asecară a pășit întâia-oară pe scenă. Cu ochii stăpânește publicul — ochii inteligenți caracteristici neamului Hodoș — ear cu mâinile ciupele pianului; cântă nu numai cu artă, ci cu pasiune, cu pasiunea sfântă a unui suflet de elită. A acompaniat pe amândoi cântăreții, discret și cu pricepere și a cântat ea însăși „Danse capricieux“ (de Burada) și „Danse N. 5“ (de Brahms), doue piese dela doi maestri mari, piese grele a căror executare e lucru dificil și pentru pianisti de forță. Dșoara Getta li a cântat în așa chip, în cât a stors aplause unanime și încantați am rămas cu toții de prestarea acestei gingașe copile, care în viața noastră socială și artistică de sigur că va juca rol și vom avea adesea prilejul să scriem despre prestațiunile d-sale tot cu însuflețirea sinceră cu care înregistrăm debutul fericit.

Pe lângă ovațiunile ce i-s'au făcut, i-s'a mai oferit și un frumos buchet.

După concert, numărul și distinsul public a mai stat în Casa Națională până târziu; tineretul s'a încins la dans, care a ținut până spre zori.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 Iunie 1905.

— **Immormântarea Arhiducei Iosif.** Eri după amiază la 3 ore au fost așezate spre vecinica odihnă osemintele arhiducei Iosif în cripta familiei palatinului din Buda. Immormântarea a fost imposantă. Prohodul s'a făcut prin episcopii Majláth Gusztáv, Kohl Medárd și Bathányi Vilmos în biserica Sfintului Stefan, la care a asistat și Majestatea Sa Regele și toate autoritățile civile și militare. Regele și membrii familiei au fost primiți în oratoriu de către episcopul Majláth. Siciul a fost ridicat apoi prin 8 lachel de curte și dus la locul designat. Aici a fost mai odată sfințit prin episcopul Majláth și apoi incredintat preotului Curții Canter. Afară o mulțime cam la o sută de mii de oameni adasta convoiul din biserică.

— **Episcopul Dr. D. Radu în doliu.** Din Oradea-Mare primim știrea că pe tatăl P. S. Sale dlui Episcop, Ioan Radu, fiind Joi la vie, l'a mușcat un vespe, mușcătura a produs inveninare care a produs moartea veneratului bătrân, în vârstă de 68 ani.

Adresam P. S. Sale respectuoase condolente.

— **Mandatul lui Perczel — nimic!** În cercurile politice eri a doua senzație a fost hotărîrea comisiei permanente de incompatibilitate a Dietei care a nimicit mandatul lui Perczel Dezső, fostul președinte al Dietei. Se știe că un deputat a anunțat contra lui Perczel caz de incompatibilitate pentru-că trage penziune prin grație regească și aceasta ar fi incompatibil cu postul de deputat. Interpretarea aceasta însă este evident din cale afară forțată și nu se credea că numai din ură față de Perczel, coaliția să meargă pân'al nimici mandatul pe un lemeiu așa de mult șubred. Vestea a produs mare senzație în cluburile politice. În cercurile kossuthiste a fost primită se înțelege cu bucurie, dar mai mulți juristi n'au aprobat-o. În partidul liberal însă a produs generală indignare.

— **Dispariția judei Kugler István.** De două zile Aradul are o mare senzație. Judele Kugler István, șeful judecătoriei cercuale din Arad de două zile a dispărut fără urmă. În primul moment a lățirii șaimel se respindise vestea că nefericitul jude ar fi defraudat o mare sumă de bani și aceasta l-a împins la nenorocire.

Cercetarea imediată a aflat însă n' deplină ordine cassa judecătoriei. După o altă versiune se da drept cauză a nefericii starea materială deranjată alui Kugler, mai probabil însă e că nefericitul jude, care era puțin nervos, în vre-un moment de dezechilibrare sufletească și-a săvârșit fapta.

— **Între alegători.** Dl. I. Russu Șirianu, deputat, a petrecut Rusaliile în frunțașele comune Pîlul-Mare și Vârșand ale cercului Chișineului. În ziua întâi de Rusalii a ținut dare de seamă în Pîl, ear a doua zi în Vârșand. Poporul l'a primit cu o nedescrisă însuflețire. I-a ieșit întru întîmpinare, în hotar, cu banderiu și număroase căruțe, preoții Petrovič (în Pîl) și Pantoș (în F.-Vârșand) i-au ținut vorbire

de bună-venire, i-s'au oferit buchete de flori și intrarea în sat a fost impozantă. În ambele sate dl Russu a vorbit câte o oră și jumătate și la urmă i-s' votat mulțumiri și alegătorii l'au asigurat de credința și iubirea lor.

— **Bancă românească în Băsești.** Afăm cu plăcere că pentru înființarea contemplantului ba ei „Codr-ana“ s'au subscris acțiunile necesare. Rămăre acum numai ca cei-ce au subscris să se pronunțe și pentru sediul noii bănci, sediu care nu poate fi mai potrivit de cât comuna Băsești, centrul a 30 comune locuite de Români. Acționarii sunt rugați să se pronunțe neîntârziat.

— **Procesul Muri-Bonmartini.** Despre ziua de 13 Iunie a procesului acesta se scriu următoarele: Azi în sfârșit a ajuns să vorbească reprezentantul acuzei publice cavalerul Colli. Ecceptionând pe contesa Linda, aproape cu toți acuzații a terminat. Pentru Linda a destinat ziua următoare de 14 Iunie.

Vorbirea cavalerului a fost așteptată cu mult interes, căci în aceasta zi se hotărî dacă se susține acuza contra contesei Linda. Aceasta însă nu s'a putut stabili astăzi cu siguranță, din faptul însă că ceea-ce vorbit procurorul în legătură cu ceialați acuzați, și din împrejurarea că aproape o zi întreagă a destinat văduvei contelui, se crede că va susține acuza adusă contra ei. Cavalerul Colli s'a spriginit mai mult pe fapte și nu s'a ocupat de chestii psihologice. Ba chiar s'a pronunțat ironic față de esptiții psihologi.

Însemnătatea zilei a fost că fiscul nșurase acuza contra lui Sechi. Nu-l mai acuza ca instigator la omor ci numai că a deșteptat în Tullio ideea de omor. Sechi nu este inițiator ci numai incurgiator. Dacă tribunalul va condamna pe Sechi, în urma acestor cuvinte pedeapsa are să fie mult mai ușoară.

— **Neecrolog.** Din Lipova ni-se comunică decedarea venerabilei matroane române văd. Augusta Missits de Zamobor născ. Serb de Cuvin, mama distinsului tiner advocat din Lipova dl Constantin Missits și sora deputatului George Șerb de Cuvin din Budapesta. Immormintarea s'a făcut Vineri, la 3/16 Iunie prin preotul Ioan Cimponeș, asistând un număr și distins public din Lipova și Lugoj. Siciul a fost așezat spre vecinica odihnă în cripta familiară din cimiterul românesc din Lipova.

Esprimăm sincerele noastre condolente.

Ni s'a trimis următorul anunț:

— Cuprinși de nespūsă durere aducem la cunoștința tuturor consăngenilor, prietenilor și cunoștințelor noștri, că iubita mama, adică soră văd. Augusta Missits de Zamobor născ. Șerb de Cuvin, a trecut din viață Joi, la 2/15 Iunie 1904 la oarele 10 din zi după grele și prelungi suferințe, în etate de 57 ani. Immormântarea va fi Vineri, la 3/16 Iunie 1905 la oarele 5 d. m. celebrându-se funeraliile după ritul bisericeii dreptmăritoare românești. Lipova, la 2/15 Iunie 1905. Fie-I țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Constantin Missits ca fiu, George Șerb de Cuvin ca frate.

— **Schimbarea ritului.** Conferințele episcopesci se vor ocupa în curând cu chestia schimbării ritului. Noua pertractare a acestei chestiuni este de interes mai ales pentru naționalități, fiind oprirea schimbării ritului mare piedecă maghiarizării românilor greco-cat. Prin aceasta oprire credinciosul este legat de biserică cu limbă româ-

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine, dacă materia pentru haine bărbătești o cumpărăm din magazinul de postavuri KIZ materia pentru un costum întreg din postav de lână curată, negru și colorat fl. 6—30.

o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o

LEICHER și FLEISCHER.

o o o ARAD, Szabadságtér 17 — PECS, Király u 1 o o o

nească, și trecerea la rital-istin, umbă cu foarte mari greutate. Românii voia să-și schimbe rital, trece întâi la calvinii sau luterani, și de acolo apoi se întorcea la religionea de mai înainte, la catolicism, natural însă la cel cu rital latin. Pentru oprirea acestor greutate înainte cu doi ani, a sosit dela papa ordinațiune la metropolitul primat, aceasta însă nu și-a avut rezultatul dorit, din contra, bunele relații de mai înainte episcopii greci, români și cei cu rital latin, ba a născut între ei o oare-care jaloșie. Episcopii ar voi să ajungă la frățietate în chestia schimbării ritalului astfel ca pentru aceasta să recurgă și de-acum înainte la episcopii dela care trece individual. Dacă deneagă ori tragană permișiunea, vladicii are să înainteze și să decidă consistorul din Roma.

— **Congresul internațional statistic din Londra.** La sfârșitul lunii carente, Iunie, se va întruni congresul internațional statistic anual. Cu aceea ocaziune în numele Austriei, delegatul Austro-Ungariei va comunica un raport și asupra crizei economice. Într-atele va face și un comunicat verbal despre relațiunile de plăți din Austria.

Comunicațiunea, atât cea scrisă cât și cea verbală se va face în limba engleză de către șeful biroului central statistic austriac, Gruber.

Dacă va participa la acel congres statistic internațional și un ungar, atunci acela va vorbi ungurește.

Cazul de a fi vorbit un delegat ungar în limba sa, s'a mai întâmplat atât la Londra, cu prilejul celorlalte congrese internaționale, cât și, anul trecut, în America, când însuși contele Appony a vorbit înainte Americanilor la Chicago, în ungurește.

Dar e de sperat că în fața țifrelor elocința maghiară nu va eclipsa realitatea lucrurilor din imperiul dualist.

— **Ardelean, bărbier al curții din Viena.** Român din Banat, a fost chemat anume la Berlin, de i-a făcut frizura Ceciliei, miresei moștenitorului de tron german. El frizase adecă pe împărăteasa Germaniei la nunta lui Rudolf. De aceea a fost chemat. Ardelean a primit pentru acest serviciu, mari și multe daruri dela întreaga familia domnitoare. Despre acest lucru atlam dintr-o foaie vieneză. Foile din Budapesta, se înțelege, fiind-că e vorba de un Român, îi zice „bărbierul italian“ Ardeliano, ca nu cumva să i sune prea românește numele. După cum suntem informați Ardelean a fost într-o vreme în Arad.

— **Un candidat la tronul Norvegiei.** Printre candidații eventuali la tronul Norvegiei, se notează în particular al doilea fiu al regelui Oscar, principele Oscar Carol-August, născut la 15 Noiembrie 1859, contra-amiral, care a renumțat la succesiunea eventuală la tron și luă, cu autorizația regală, titlul de prinț Bernadotte, la 15 Martie 1888. Are 46 de ani.

— **Testamentul baronului Natalien Rothschild.** Baronul Rothschild a lăsat în testament douăzeci milioane coroane pentru edificarea unui sanatoriu. După dorința exprimată în testament, sanatoriul se va edifica în Viena ori apropiere, în formă de pavilion după modelul institutelor din Gottinga și Zeilendorf. Baronul a lăsat ca edificiile să fie frumoase, încunjurate cu grădină. Primirea în sanatoriu nu va fi legată de confesiune. Nu se vor primi bolnavi cari sufer de boală incurabilă, căci menirea îi va fi să redea sănătatea celor în stadiul boalei când se poate vindeca. Percentele anuale, ale acestei fundațiuni se urcă la un milion coroane.

— **Politiștul conștientios.** Kessler, catechetul de curte din Berlin, crescătorul copiilor împăratului Wilhelm, se așezase și el între privitorii, să aștepte convoiul de nuntă al moștenitorului de tron, când s'a întoarce din biserică. Venind convoiul, împăratul îl zări și-i făcu semn să meurgă la el. Politiștul văzându-l pe Kessler, că ese din cordon, se repezi turbat la el și-i turti țilindrul. Împăratul începu să rîdă; schimbă câte-va vorbe cu Kessler, iar politiștul, care nu știuse, că împăratul îl chemase pe Kessler, încremenise.

— **Scrisori amenințătoare în palatul țarului.** Din Petersburg se scrie că în Țarșcoie Selo șesose zilnic scrisori anonime, în cari se pretinde executarea sfetnicilor țarului învinuindu-i pe aceștia pentru nenorocirile în care este Rusia astăzi. Sfetnicii aceștia sunt locțiitorul Alexeiev, ministrul de externe contele Lamsdorf, mareșalul Fredric,

ministrul de războiu Saharov, amiralul Kuropatkin, ministrul marin Avellan, ambasadorul Muraviev și șef comandantul Trepon.

— **Liturgia glagolită.** „Tribuna“ din Roma anunță că sinodul bisericesc a decis în chestia liturghiei glagolită din Illyria și Dalmația. Cardinalii au dat Papel sfatul, să întărească decretul din 1903 a congresului rital, în care se spune că serviciul vechiu slav să se țină numai în comunele în cari de 20 de ani se întâmplă aceasta. Papa va preda personal episcopilor interesați, — această hotărâre.

— **Delyannis.** Ședința de Jof a camerei a fost consacrată unei manifestațiuni de doțiu pentru moartea lui Delyannis.

S'a făcut un adevărat pelerinaj la domiciliul defunctului. Regele a stat o jumătate oră lângă rămășițele pământești ale fostului președinte de consiliu. Intreaga Grecie e în doțiu.

Disparațiunea lui Delyannis a produs o adâncă tu burare în cercurile politice. Se zice că d. Skuses, Ralli, Mauro-machalis sau Zaimis va lua conducerea partidului delyannist.

Regele a cerut ministrilor să-și păstreze portofoliile exorimând în același timp dorința ca partidul Delyannist, care are majoritatea în cameră, să-și aleagă un nou șef. Regele nu voește dizolvarea Camerei ci din potrivă ar dori ca să se voteze măsurile economice propuse de Delyannis.

Asasinul lui Delyannis este un degenerat. Se confirmă faptul că a comis asasinatul voind să-și răsbune de mizeria în care a fost azvilit prin faptul că s'a închis casa de joc ciadestiu pe care o avea.

— **Înmormântarea lui Delyannis.** Vineri a fost în Athena înmormântarea prim-ministrului Delyannis, la care au luat parte regele, și familia regală cercul diplomatie, și o lume număroasă. La cimiter s'au ținut mai multe discursuri, cari scoteau în relief meritele defunctului.

— **Moartea lui Herman Wissmann.** Cunoscutul exploator African Dr. Herman Wissman, la o vânătoare de pe proprietatea lui din Siria din întâmplare s'a împușcat și a murit. În cercul cunoșcătorilor lui se crede că s'a împușcat cu intențiune, că Wissman era bolnav de nervi și morfinist. Ziarele germane amintesc despre exploator cu multă recunoștință, reamintind întâmplările cari sunt meritele defunctului.

— **Argintăriile răposatului Alexandru,** regele Serbiei, în greutate de 10 miji metrici (1000 kgr.) se află în Viena și e vorba că o să le vândă prin licitație. Față de acest plan societatea aurarilor și argintarilor din Viena iau poziție contrară, pentru-că prin vinderea acestei mari cantități de argint străin, se va scărșita mult valoarea argintului în Viena.

— **Moartea cunoscutului istoric eclesiastic Denifle.** Din München se anunță moartea în acel oraș a Părintelui dominican Denifle, arhivar adjutător al arhivelor Vaticanului și cunoscut pretutindeni ca istoric eclesiastic.

Denifle s'a născut la 1844 la Imst (Tirol). Principala sa lucrare, Luther și Reforma, a fost obiectul celor mai mari controverse între istoricii protestanți și catolici.

— **Archeologul Kurt Wachsmuth** a murit la Lipsca. S'a născut la 1835 la Naumburg. După ce a călătorit prin Italia și Grecia, urmă succesiv ca profesor la universitățile: din Bonn, Marbourg, Goettingue, Heidelberg, Lipsca. A publicat multe studii archeologice, între cari: „A tena în antichitate“, „Introducere în studiul istoriei vechi“, etc. Atât ca archeolog cât și ca profesor era considerat ca unul din cei mai de frunte.

— **Războiul ruso-japonez și ghecării engleză.** Corporația fabricanților de încălțăminte din Londra a adus la cunoștința publicului că prețurile încălțămintelor de orî ce gen va fi urcat din cauză că materialul, brut sau jumătate preparat a devenit extraordinar de scump, în urma războiului în America de Nord, așa în cât aceasta a ridicat prețurile.

Tot asemenea o mare desechilibrare de preț a urmat și din cauza urcării prețurilor din partea trustului de cărnuri.

— **Panama războiului cu burii.** Încă pe timpul războiului cu burii s'au formulat acuze în Anglia pentru anume abuzuri privitor la

administrarea banilor. Pe atunci au amuțit aceste acuze; acum însă au isbuenit din nou, și încă cu grave motive. După cum se anunță din Londra, acum s'a adus înaintea publicității raportul comisiei, despre aceste abuzuri. Publicația raportului a stârnit o senzație cum nu se poate mai mare, în toată țara, și nici că se vorbește despre alt ceva. Conform acestui raport, în Iunie 1902 autoritățile militare au transportat colosal de multă munițiune, cu care se puteau susține 300.000 oameni și 200.000 cai în decurs de patru luni. Tot atunci au dus toată munițiunea din republica sud-africană, și asta apoi a cauzat o scumpete grozavă. Lordul Kitchener a numit pentru întendentă o anume comisiune și comandantul acesteia l'a numit pe colonelul Morgan. S'au format imediat syndicate, cari cumpărau munițiunile cu un bagatel și intermediatorul acestor cumpărări era însuși colonelul Morgan; îndată după aceea a cumpărat alimentele dela syndicate cu sume mult mai mari ca cele zilnice, și astfel a păgubit statul cu 50—500 percente. Un anumit Mayer a cumpărat ovas pentru 60.000 cai, cu 10 silingi la câte o sută funți. Tot acești saci au fost apoi cumpărați pentru armată cu prețul de 70 silingi și 8 1/2 peni. Astfel câștiga la zi 2000 fonți șterlingi. Raportul se sfârșește cu aceea, că încă nu sunt terminate toate cercetările.

— **Profetul Dovie.** Ilie al 2-lea, a deschis o subscripție de un milion și înrolează 3000 de oameni la Zion City, orașul industrial pe care îl exploatează aproape de Chicago, în scop să întreprinză o cruciadă la Paris ca să gonească păcatul.

Subscrierile curg, și peste câte-va luni un mare vapor, va duce în Franța această nouă armată a Mântuirii care se va numi „Armata Evangheliei“.

Vor ruga pe Parisieni să se reîntoarcă pe cale Domnului.

— **Împăratul Saharei fugit.** Jacques Lebandy nu de mult pe când a petrecut în Triest s'a purtat așa de curios, încât poliția a ordonat observația stărei lui psihologice. A și fost citat la judecătoria, i-a succed însă să-i tragă pe stoaară și să dispară din Triest fără urmă. Împăratul Saharei și-a lăsat la Triest caii, cămilele și toate lucrurile împreună cu uniforma regească. Lebandy s'a dus la Italia.

— Din Triest se scrie că în geamantanul lui Lebandy lăsat într'un hotel de acolo au găsit uniforma regească din postav alb, bogat decorată cu aurituri. Lebandy nu și-a plătit contul din hotel și hotelierul și-a anunțat pretensiunea la uniforma împărătească, la cei patru cai și cele cinci cămile lăstate în Triest de împăratul Saharei. Majestatea Sa Iacob a adresat din Udine o telegramă poliției din Triest, în care roagă să-i trimită obiectele rămase acolo.

— **Un budget fantastic.** — Cercurile guvernamentale din Petersburg țin ferm și cu încăpăținare la aceea că ținutul Kvantungului cu Port-Arthurul se află în plină posesiune rusească. În anul 1904, bugetul pentru acest ținut era de șesaze milioane de ruble, în anul acesta a fost stabilit la 8.494.000 de ruble; foarte interesant este că sunt capitole de cheltueli pentru lucrări în portul Port-Arthurului, pentru lucrări astronomice și sumele de întreținere a guvernatorului Alexeief; pentru colonizări în ținutul Kvantungului s'au fixat 500.000 de ruble, ear pentru înființarea unei stațiuni sanitare pentru emigranți s'a acordat 226.000 de ruble.

— **Rupere de nori îngrozitoare** a nimicit în părțile de răsărit a Sătmarului mai multe sate. Anume a pustiit apa în comunele Borhid, Vereșmart, Borleni, Huta-vehid etc. Liniă ferată Gilvac-Somcuta aproape a fost distrusă. Podul de fer dela Somcuta a fost dus de curentul apei, d'asemeni au mai fost nimicite trei poduri de lemn pe liniă Erdőszada.

Sunt și 11 victime.

Populația a cerut ajutor dela comitat. Fișpanul Kristóffy a și grăbit să trimită alimente nenorocitei populațiunii.

— **Uragan în Constantinopol.** Totalul victimelor uraganului de Duminecă este de 12 persoane ucise s'au înecate și 180 rănite. 30 case s'au prăbușit, sute de case au suferit stricăciuni.

— **Ironie.** O telegramă din Petersburg a nuntă următoarele: „Cu prilejul primirii demisiei marelui duce din funcția de comandant al flotei,

Un răspuns.

Prestimata Redacție!

În N-rul 16 din a. c. a ziarului „Gazeta Transilvaniei” sub pseudonimul „Sentinelele” s'a publicat o reflecție la cauzele repășirii mele dela candidare din cercul electoral a Șomcutel-Mari.

La aceste reflecții de o parte pline de neadevăruri tendențioase, isvorite din spirit invidios și pătimăș, de alta parte apărute sub pseudonim, nici c'am reflectat: neștiind cu cine am de făcut și aflând lucru fără de caracter a ataca pe acșuni!

Fratele meu Augustin însă în raportul său despre evenimentele electorale din Chior publicate pe coloanele prețuitului D-V. ziar în n-rul 41, deși în mod agresiv, însă bazat numai pe adevăr, a dat răspunsul meritat „Sentinelele”, care însă nici până azi nu s'a descoperit.

Avusei deci tot dreptul nu numai se ignorez dar și desprețuiesc impudenta „Sentinelele”.

Fiind-că însă din ocaziunea raportului fratelui meu o gardă caraghioasă tot în mod impudent mă atacă și iarăși numai cu neadevăruri, pe coloanele ziarului D-voastră în n-rul 57 și următorii, și de oare-ce caraghioasă gardă se dă pe față iscălită fiind petecitura ei de Nicolae Nyilvân, Ioan Serb, Dr. Victor Nyilvân și Isidor Hangea: alu de necesar ca neadevărurile acele să le reduc la valoarea lor, și Vă rog d-le Redactor să binevoiți a publica ordurile prezente.

Cât de impudent e asaltul acestei garde eclatant o dovedește împrejurarea, că și D-Voastră — d-le Redactor — scârbit de personalitățile pătimășe ale acestei garde caraghioase, ați omis prima jumătate din petecitura ei, ca un bărbat cu bun gust.

Gardă însă inchipuită de valoarea peteciturii sale nu s'a liniștit până-ce n'a văzut lumina tiparului pe speșele proprii în „Gazeta Transilvaniei!”

Gardă nu combate nici nu refuză afirmațiile fratelui meu Augustin, deși pentru toate arșiunile sale se provoacă la martori; ci dacă s'a săturat de personalitățile isvorite din lipsa culturii sociale, neputând scăpa din noroiul în care s'a cufundat, se spală, însă în apă murdară.

N'am atâta timp superflu să pot reflecta detaliat la minciunile iei coale neobraznice ale gardel: voiu dovedi însă neadevărul cătorva arșiuni, din cari onor. public va face concluziuni la valoarea întregii petecituri.

Nu se genează d-nii dela Gardă a afirma, că protopopul Ioan Serb conducând clerul gr. cat. român înaintea comitetului suprem comitatens, a săvârșit un simplu act de curtuasie, falsificând estimod și ordinea cronologică a evenimentelor. Ioan Serb și-a făcut pocloanele în luna August 1904, când comitele suprem din Baia-Mare (unde a fost încuartirat la casa părintească a unuia dintre practisanții mei) a plecat spre Șomcuta; — dar la 3 Ian. a. c. în pragul alegerilor (când comitele suprem earăși tot din Baia-Mare și dela aceeași stimată familie a plecat la Șomcuta a doua oară de când stă în serviciu) dl protopop, nu din curtuasie, ci pentru-ca să se dea slujbaș contrariilor, s'a aruncat la picioarele comitetului.

La 8 n. Ianuar a. c. călătorind la conferința din Sibiu în societatea idolului națiunii române: Dr. Vasile Lucaciu și vrednicul director executiv dela „Sătmăreana” dl George Achim, s'a alăturat câtră noi până la Jibou — ginerele dlui Nicolae Nyilvân și dela dânsul am primit prima veste tristă toare despre tradarea amintită a protopopului Ioan Serb.

Ei! domnilor, nu vă genați a atribui dlui A. Dragoș pricepere restrinsă, când în viclenia

Domneavoastră afirmați cu neobraznicie lucruri neadevărate!

Nu am expresiuni destul de grave pentru stigmatizarea minciunii impudente, că la ategerea din 1901 eu am candidat și că am repășit fiind plătit prin fostul deputat Dr. I. Papp. Este adevăr, că pe atunci vre o 300 alegători m'au provocat să primesc candidatura (constatez cu îndestulare, că din motive binecunoscute N. Nyilvân și I. Serb au lipsit dintre ei!) și eu eram aplicat să și candidez; dar' după publicarea în „Tribuna” veche din Sibiu a demersurilor aduse de membrii comitetului național decisi pe lângă pasivitate: nu am candidat. Regret că iubitul avocat Dr. U. Marc nu mai trăește, dar' sunt încă în viață cei mai competenți martori pentru acele evenimente: d-nii Alexandru Pop de Kápolnokmonostor deputat dietal și jude la tabla reg. în pens., și însuși Dr. Iosif Papp.

Apoi d-nii dela gardă, cari ne impută lipsa calităților spirituale sunt atât de mărginiți de afirmă, că eu am participat la banchetul contracandidatului meu! Bine a zis Horațiu: mendacem oportet esse memorem și cu tot dreptul s'ar putea adauge și ratiōne praeditum.

Lipsa de facultate raționătoare la d-nii d. la gardă, nimic n'o dovedește mai eclatant ca multele neconsecințe de cari băjbăe petecitura lor!

După d-nii dela gardă n'am fost candidat acomodat; candidatura mea s'a făcut fără voia alegătorilor din cercul Șomcutel, — și totuși însuși dl Nicolae Nyilvân pentru cutreerarea comunelor imi dă de soț pe fiul seu Dr. Victor Nyilvân!!

Este adevărat că la 3 oare d. m. în prezența dlui Dr. T. Mihali și-a oferit trăsura zicând că a și dispus să prindă caii, dar nici până la 6 oare seara, când deja înoptase, trăsura dlui Nyilvân nu era gata spre plecare. De sigur că vizitiul dlui Nyilvân a primit în curte alte porunci!!

E fără îndoială un atestat de paupertate pentru cercul electoral și îndeosebi pentru gardă, că pentru conferința din Sibiu s'au numit delegați numai: Dr. U. Nyilvân dintre Chioreni iar dl Dr. Ciuta din depărtata Bistrița (!)

Lucru natural! Căci dl N. Nyilvân n'a convocat nici conferința electorală deși a fost recerecat spre, aceea, ci simpluminte a „numit” de delegat pe fiul său Dr. U. Nyilvân, care după părerea dsale „soție în Chior n'are”.

Că ce a căutat dl A. Dragoș la conferință, nefiind designat și „numit” prin Nic. Nyilvân, o poate ști garda din nr 1. a. c. a ziarului „Tribuna”. De aici s'a putut convinge ori-și-cine, că dimpreună cu dl G. Achim directorul executiv a „Sătmărenei” au reprezentat cercul electoral de Mezieșul-aurit. Faptul acesta în sine dovedește clar, că dl Augustin Dragoș deși nu în ochii lui Nic. Nyilvân, dar' înaintea românilor Sătmăreni are atâta vază, cât feciorul seu: Dr. V. Nyilvân, „numit” „delegat” prin tatăl seu!

Una li-a succes dnilor dela Gardă, că petecitura lor este unică și fenomenală în ziaristica noastră din privința elogiilor ce le fac unul altuia!

Încă și din articol te sucește la nas cantitatea considerabilă a fumului de tămâie cu care reciproc se profumează și nealând vre-un bărbat serios în Chior, ei însăși întăresc adevărul acestor elogi prin subscrierea lor proprie.

Se fălește dl N. Nyilvân cu trecutul său nepălat de 40 ani că un anteluptător al geniului

național, dar nu știe produce un singur moment din faptele grandioase săvârșite, nu știe numai o singură mișcare națională la care d-sa ar fi luat parte. Vre-o câte-va însă nu pot peri: le înregistrez deci aici:

A conglutinat Casina românească cu cea maghiară (pe atunci era director executiv la „Kövarvidéki takarékpénztár” și acest act național (?) a reclamat interesul său) și de atunci Casina românească a încetat de a mai fi!

De când d sa este președintele corului plugarilor din Șomcuta, și corul a repausat! Etc!

Că ce proprietate are fratele meu A. Dragoș, ori și cine se poate convinge la Cartea fonduară; dar nu advocați de calapodul acelora, cari primesc un proces de posesiune, și eșind judecătoria la fașa locului se convinge, că avocatul în numele clientului său a început procesul pentru un pământ ce era în biruința tot a clientului său!

Nu afirmez, că fratele meu este proprietar ca dl N. Nyilvân, dar are atâta, cât ceilalți membri a gardei la olaltă; și are și un merit, că proprietatea nu și-a câștigat cu cinci crucei după 1. (unul) floren pe săptămână; din care câștig ușor se poate plăti amânda de 500 cor. Sum dator aici să constatez adevărul, că dl N. Nyilvân de loc n'a meritat amânda aceasta, și că nu s'a adus judecată mai nejustă din punct de vedere național de acea cu care se fălește!

Impudente sunt personalitățile gardei — dar ar fi trebuit să le rostească dl N. Nyilvân atunci când era să se înființeze institutul de credit „Chioreana”, pentru-că în toate afacerile înființării zilnic recurgerea la sprijinul și conlucrarea fratelui meu Augustin.

Domnii dela Gardă voiesc a caracteriza fără ca să aibă încă idee despre Psihologie.

Caracterul unui om nu se măsură ca postavul cu metri, după clasele absolvite, ci rezultă din suma însușirilor individuante intelectuale, morale și sociale ale lui; și cu atâta este de mai prețuit cu cât este roada studiului privat, a educațiunii bune casnice, isvorit din suflet blând, oțelit prin luptele vieții.

Caracterizarea unui om trebuie să se efectuească pe baza însușirilor spirituale și nu pe baza cunoștințelor limbii latine și a proprietății Din introduciunea bombastică de tot impudent și mojicească — pe lângă toate că la olaltă și clase latinești (câte una și repetată!) Culeg apasă umerii domnilor dela gardă (o dovedește numai pe hârtie) — s'ar părea că vreau să în formeze pe onoratul public despre caracteru fratelui meu „după faptele lui” și — ridiculul mus! — vorbesc despre limba latină și proprietatea!!

Apoi „multi doctores non docti et multi non doctores docti”. O înțelegeți domnilor dela gardă? N'aveți lipsă de Enciclopedia Astrei? Și o știți oare aplica la casuri concrete, nu pre-distante de D-voastre?

Curios lucru, că de este vre-o convenire socială în părțile Chiorene, membrii acestei garde caraghioase urlă mai tare: „Murim mai bine'n luptă . . . .” însă când într'adevăr ajung în pragul unei lupte naționale, se dau slujbași contrariilor.

Conducătorul gardei franceze a răspuns contrariilor: Garda franceză moare ori-când, dar' nu se vinde nici-odată! Iar aceasta gardă caraghioasă a Chiorului nu moare nici-când — însă tot-deauna se vinde!

Sapientii sat!

Baiamare, la 16 Iunie 1905.

Dr. Teofil Dragoș
advocat.

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, bolt vechi de stomac și lipsei de apetit, contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpuriu, la sgarieturi, la scrinteli și ruperi de oase, contra reumei și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3.— francat.

Pastilele — SENECA

Medicină sigură contra tusei, troanei, răcelii, influenței. — Prețul unei cutii Cor. 1.—, 10 cutii franco Cor. 8.—

Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szűz Mária**. gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

Anunțuri,
 Reclame,
 Inserate,
 frumoase și cu prețuri moderate,
 se primesc la
Tipografia „Tribuna“
 a d-lui G. Nichin.

Bozsó József

■ Croitorie întemeiată în 1880. ■

Croitorul regimentului ces. și reg. de husari 12. *u. u. u.* din ARA
 Din I-a Maiu în casa Fraților Solymosy, Salacz-utcza.

Liferant de uniforme al mai multor regimente. Croitorul cavaleriei ces.-reg. de gar

Tarul i-a adresat un autograf în care-i mulțumește pentru serviciile ce a prestat și pentru munca ce a depus în cei 24 ani întru organizarea și întărirea flotei...

S'a și văzut la — Ciusima!

— Neerolog. Din Boldoghâza se anunță trecerea la cele eterne a avocatului Dionisiu Pașcu, în vârstă de 81 ani. Il jelesc fiuliu, Dionise și Romulus și fiicele Matilda, Fatina și Elena.

Despre duel.*)

Ce este duelul?

Duelul după sunetul cuvântului este lupta a lor doi, ear' după uzul de comun duelul este lupta a lor doi, sau a lor mai mulți la o laltă.

De câte feluri este duelul?

Au fost timpuri când aceste dueluri sau lupta între două persoane private, se ierta a se face cu autoritatea publică, adică cu știrea diregătorilor publice, sau a însuși împăratului sau acelei autorități, care are drept de a purta războiul. Așa duel a fost a lui David și Goliat. A Horatilor și Curiatilor în bătăia Romanilor. Duelul, care se face cu privată autoritate, este lupta între persoane private, din imprumutată convoire privată, când una persoană înștiințează duelul, cealaltă să invoeste a-l primi.

Mat încolo luptele aceste privat cutezate sunt unele fără de arme, altele cu arme. Lupta fără de arme este în sine păcat, că nimănui nu-i este iertat după invoirea sa a se lupta cu altul. Pentru-că astfel de duel se întreprinde din o sumeată izbândă de a-și izbândi asupra altuia, sau asupra celui ce să zice că l'a vătămât pe el, sau băjocoril prin clevețe, sau și adevăr zicând despre el înaintea altora în ascuns sau pe față, și așa vătămâtul zice că prin aceasta lupta învingând pe cel ce l'au vătămât și-au izvodit vătămarea sa, și prin învingerea celui ce s'au adevărit că el n'au fost vinovat, și așa și-au arătat nevinovăția sa și și-a izbândit, reintregându-și numele sau cel bun prin altul stricat.

Duelul acesta privat mai virtos cu arme este păcat de moarte după moralul lui Christos, și să fac vinovați în așa duel și cel ce să duelează sau să luptă la olaltă și cel ce sfătuiesc spre aceasta, și mărturiile carti sau datinat ale chema luptătoril să le asisteze lor, și mai maril sau acestea diregătoril carti așa fel de lupte, de izbândă între creștini le întăresc s'au le aprobează. să fac vinovați, acestui păcat.

Pentru ce acest duel privat păcat?

Pentru că: 1. Nu este iertate omului creștin izbârda injuriet lui făcute, să fie cât de pe nedrept vătămât, că așa zice Dumnezeu în scriptură, *izbândă este a mea și eu voi izbândi*, adică sau prin Dumnezeasca pronie sau prin puterile domnitoare puse peste omenime.

2. Pentru-că omul creștin în societate viețuitor tot-deauna are alte căi prin care calumniile și băjocurile, le poate izbândi adică pe căile legit.

3. Este păcat pentru-că în așa duel mulți numai spre arătarea puteril și țarei sale să slobozesc, sau spre arătarea îndeletnicirii sale în arme, prin care adevărul nici când nu poate veni la lumină, că dacă cel vinovat este mai indeletnicit, ușor poate vătămă și amări pe cel nevinovat și neindeletnicit.

*) Dintr'un manuscris manual de Teologia morală predat în Institutul teologic din Arad pe la anul 1840—1850.

4. Și pentru-că calea de a arăta adevărul este deschisă prin legile țării și pentru că prin așa luptă Dumnezeu se aduce în ispită, ca să ajute la cel ne indeletnicit în luptă, dacă este nevinovat, iară a ispiti pe Dumnezeu este mare păcat.

5. Din sus zisele urmează cumcă așa fel de lupte private sunt strâns oprite și militarilor, când în bătăie sar învoi la așa private, singurate lupte în contra inamicului, fără de porunca împăratului. În care cauză din vechime încă așa fel de dueluri private a fi fost oprite militarilor, ne-au arătat nouă strălucit exemplu Tit Mauliu Torcvat Beliduce Romanilor, care în bătăia Latinilor, fiindcă înainte de a se fi dat porunca spre bătăie fiul lui, au eșit dintre oștiri, și a alergat la oștirile inimice, provocând pe ori-care dintre ei să se lupte cu el. Eșind dară cel mai inimos, fiul lui Maulie, pe acesta învingându-l i-a omorât și l-a despoiat de arme, și întorcându-se cu aceste semne de învingere le-a arătat tătâne-seu, spunându-i cu mare bucurie cum a învins el pe inamicul patriei sale: ear' tătâne-seu, Maulie Torcvat, și-a întors fața de cătră el zicând: Fiindcă ai călcat porunca împăratului tau, și fără de datul semn de bătăie ai cutezat a te slobozi la luptă, ești vinovat morții, și dând porunca i-a tăiat capul, și așa militara disciplină, cu părinteasca sa durere, simțită prin moartea fiului seu — a întărit-o.

6. Este păcat de moarte, pentru-că în așa luptă de duel totdeauna este ascunsă o tendință izbânditoare de a omori pe altul, sau a-l rani de moarte, care numai singura tendință, și cuget ucigător este păcat de moarte. (Va urma.)

Raport gen despre activitatea societății „Inocențiu M. Clein“ din a. 1904—1905.

Partea generală.

În vremile grele și dușmănoase, ce trec peste noi e lucru evident, că preoții sunt chemați în primul rând să îndrepte soarta noastră spre mai bine. Ei sunt conducătorii firești ai acestui neam bătut de rele. În virtutea misiunii lor ei au să lumineze și să povățuiască talpa neamului nostru, sădind în sufletul lui teama de Dumnezeu și părinților noștri, firul dragostei de neam și nădejdea în an viitor mai bun și mai senin.

E stăntă și sublimă misiunea noastră de preoți, dar' e și grea. E grea cu deosebire azi, când indiferentismul rece, și omoritor de suflete începe a prinde rădăcini și în poporul nostru, vesut până mai ieri alaltăieri prin credință și dragostea de Dzeu. Grea muncă ne așteaptă azi, când străini de neam și lege, aduși de vânturi de prin toate părțile lumii, folosindu-se de credulitatea și mizeria poporului, cercă să-l înstrăineze de biserică și conducătorii lui, înveninându-i sufletul cu principii mincinoase și nerealisabile.

Trebuia să ne întărim puterile azi, când suntem în periclu de a-ne perde școalele populare, pe carti le-am susținut până acum cu atâtea jertfe și muncă grea, și când și acest mijloc pentru conservarea limbii părintești îl vom scăpa din mână, singur preoțimea mai rămâne ca să păzească sfintele comori rămase dela strămoși.

E grea, în adevăr, lupta preoților în vremile acestea dușmănoase bisericești și neamului. Dar' tocmai pentru-că e grea, trebuie să ne silim a ne câștiga lumina necesară pentru alungarea întunerecului. Luminarea și respective cultivarea morală și intelectuală a candidaților de preoție au avut-o și înaintașii noștri înaintea ochilor, când acum 43 ani au dat ființă societății de lectură „Inocențiu M. Clein“ pentru-că să zidească în sufletele lor temerea de Dzeu și dragostea de neam.

Și de fapt importanța acestei soc. e netăgăduită și e fapt incontestabil, că și ea și-a avut partea sa în dezvoltarea intelectuală și morală a clerului nostru în cursul acestor 43 ani.

Căci pe lângă folosirea și augmentarea unei bibliotecii constatatoare din cărți instructive și folositoare, membrii în întrunirile soc. au avut ocaziune a discuta chestii de actualitate, a cerca înșiși mijloace pentru sanarea rezelor ce bântuie în sinul bisericești și a neamului nostru a da naștere la lupte originale de idei, din carti să răsără schinteia adevărului, sau mai pe scurt au fost în poziția de a-și înmulți cunoștințele și dispensabile pentru un preot, pe cum am accentuat mai sus mai ales în timpurile acestea, când biserica lui Christos e atacată din toate părțile de vrăjmași, și când curente străine cercă să invenizeze sufletul poporului nostru.

Nu să ține de noi să judecăm, că oare fost-a soc. noastră la culmea chemării sale, ori nu dela înființarea ei, căci despre aceasta s'a putut convinge ori-și-cine din rapoartele ce în fie-care an s'au publicat în diferite ziare despre activitatea ei.

Iar noi membrii acestei soc. ajunși la sfârșitul unui an de activitate să cercăm a ne da seama cum am lucrat pentru ajungerea țintei noastre.

a) Activitatea literară.

În decursul acestui an soc. noastră a ținut (4) patru șed. lit. ord. și (1) una extraordinară întru sărbătorirea a 150 ani dela deschiderea școalelor din Blaj. În ședințe sau cetit cu totul 21 operate, iar 2 operate intrate la comisia criticătoare neajungând măsura recerută au fost respinse. Dintre lucrările acestea — 23 ia număr 7 au fost poezii lirice, iar celelalte proze în diferite specii. S'au declamat mai multe poezii, iar în ședința literară extraord. s'a rostit un discurs ocazional despre însemnătatea zilei.

b) Ședințele administrative.

Societatea a ținut cu totul 6 ședințe administrative, 3 ordinare, 2 extraordinare și una (1) constituantă, în carti s'a desbătut lucruri și s'au luat decisiuni pur administrative.

e) Doliul societății.

Cu durere trebuie să constatăm, că unul dintre membrii ordinari. Vasile Mureșan teolog anul I. abia în primăvara vieții să stinse. Cu durere în inimă i-a dat societatea onor, când la înmormântarea acestui tânăr membru, deși murise departe la casa părintească în Turda, totuși a participat și și-a luat cel din urmă adio! prin reprezentanții săi. Păstra-l vom în inimile noastre pururea. (Va urma.)

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare (preț 50 fileri, plus porto 10 fileri) la administrația ziarului „Tribuna“ interesantul studiu:

»Die Bedeutung des Romänischen Elementes im Völkerconcerte Europas von Einen Patriotens«

Broșura aceasta scrisă nemțește este menită ca în cercurile înalte politice din Austria și străinătate să facă cunoscuți pe Români.

A apărut „Revista Idealistă“ Nr. 5 din Maiu 1905 cu următorul sumar:

D. Mihail G. Holban: Răspuns „Scrisoarei deschise“ a dlu' I. Chendi din Voința Națională dela 23 Aprilie 1905; D. Petru V. Haneș: di Vlăhuță și limba literară; D. Mihăescu Nigrim: Londra; D. D. Drăghicescu: Metoda activă, democratică și sociologică (Știință și practică socială); D. Edgar Th. Aslan: Fiica lui Radu cel frumos (împrejurări și chipuri din trecut) urmare; D. M. Strajan, Galileo Galilei (1564—1642) privit ca filosof, urmare; Delacăsioare: Destinul (Fantasie); Ion Măgură: Două scrisori; M. Mărgăritescu: Cronica Muzicală; Poezii: Ana M. Holda: Dute vântute; Zamfirescu Angelus; Simina: În spre seară; Mihail G. Holban: Viacea în țeară și în străinătate; Buletin literar și bibliografic (cărți și reviste române, cărți și reviste streine).

Se caută un cand. de avocat cu praxă (din 15 Iunie).

Reflectanții să se adreseze la Dr. Sever Ispravnic, avocat Arad, comunicând și condițiunile.

ECONOMIE.

Finanțele statului german și Statele federate germane. In revista trimestrială de Statistică a imperiului german s'a publicat la începutul lunii Iunie un studiu complex despre starea financiară, adică cheltueile și veniturile imperiului.

Studiul acesta statistic se referă mai cu seamă la anul 1904.

Cheltueile au fost evaluate la 4551 de milioane de mărci (intre cari 135 de milioane cheltueli extraordinare) pentru statele federale; iar pentru întreg imperiul la 6795 milioane mărci, dintre cari 401 milioane cheltueli extraordinare.

Veniturile s'au evaluat pentru Statele federale la 4537 milioane de mărci, ear pentru întreg imperiul la 6781 de milioane de mărci, în care sumă intra și venituri extraordinare 390 milioane de mărci.

Contribuțiile indirecte ale imperiului s'au urcat la suma de 1046 de milioane, ear ale statelor federale la 631 milioane.

Din dările indirecte cad mai mult decât 53,387 pe taxele vamale; socotit de cap, din contribuțiunile directe de stat 8,12 mărci, contribuțiunile indirecte de Stat 3,10 și contribuțiunile indirecte de imperiu 18,56.

Decl vine de cap 29,69 mărci, din care numai 8,12 mărci sunt dări directe de Stat, ear 21,66 mărci sunt indirecte.

Situațiunea grăului și porumbului în America de Nord. — Se evaluează că în Maiu grăul era de 7.055,000 hectolitri, față cu perioada corespondentă din a. tr. când fuseseră disponibile 7.251,256 hl.

Porumbul e evaluat la 1.604,419 hl. contra 1.463,264 hl. din anul trecut.

Valorile ruse. In urma știrilor persistente că pacea e apropiată, cursul valorilor rusești la Bursa dela Berlin s'a ameliorat într'un mod considerabil. S'au realizat avansuri de 3/14 la sută.

Intre rente, imprumul dela 1902 s'a cotate cu 1 și un sfert la sută mai bine, imprumul cel mai nou de 4 jum. la sută s'a arcat cu 6/30 la sută.

O singură preocupare mai apasă asupra valorilor ruse și anume chestiunea despăgubirii de războiu.

Banca Angliei și a Franței. Situația Bancii Angliei la 8 Iunie a fost cea următoare:

Stockul de aur a crescut cu 388.000 liv. st., așa că aurul în monedă era de 38,2 milioane livre sterlinge. In același timp s'a redus circulația notelor cu 102.000 l. st. Se sîla actualmente bilete de bancă în circulațiune pentru 243 mil. l. st. Situațiunea Bancii Franței la aceeași dată era cea următoare: Stockul de aur a sporit cu 773.000 și cel de argint cu 1.700,000 franci.

Circulațiunea biletelor de bancă s'a redus cu 51,5 milioane.

Proportia circulațiunii biletelor de bancă în raport cu stokul metalic este de 91,53 la sută contra 93,10 la sută.

Arad, 20 Iunie

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 17 Iunie. —

Incheierea la 12 ore:

Grău pe Octombrie 1905 (100 cigr.)	15'94—15'96
Secară pe Octombrie	12'94—12'96
Orz pe Octombrie	11'08—11'10
Cucuruz pe Iulie	14'94—14'96
Cucuruz nou 1906	11'06—11'08

Incheierea la 5 ore:

Grău pe Octombrie 1905	15'90—15'92
Secară pe	12'92—12'94
Ovăs pe Octombrie	11'08—11'10
Cucuruz pe Iulie	14'66—14'68
Cucuruz nou 1906	11'06—11'08

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
580—650 măt metrică grău cor.	17.00—17.40
320—340 " " cucuruz "	15.10—15.30
Semnare nominală secară:	14.68—14.70
" " orz:	14.60—14.80
" " ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-non.

S'au vândut:	
300—340 măt metrică grău cor.	8.40—8.60
180—250 " " cucuruz	7.40—7.50
Semnare nominală: secară	7'00—7'10
" " orz:	7'20—7'30
" " ovăs:	6'70—6'80

Bursa de bucate din Timișoara.

Grău: 70—100 kgr.	Cor.	15'90—15'92
80— " " "	"	16'—16'10
Secară: 100 " " "	"	13.80—14'—
Orz: " " "	"	13'50—13'60
Ovăs mercantii 100 klg.	"	13'20—13'30
" cernut " " "	"	13'30—13'40
Cucuruz vechiu " " "	"	—
" nou " " "	"	14'80—15'90

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor.	158'—
" " mic	"	160'—
" brut " mare	"	156'—
" " mic	"	158'—

Tirgul de porci din Köbanya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chigr. 134—135 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chigr. — fil; tineri grei în greutate peste 320 chigr. 142—143 fil; Calitate sirbească: grei, părechea peste 260 k'g. 143—144 fil.; mijlocii părechea 240—260 chigr. greutate 138—139 fil. Ușori până la 240 kgr. 140—141 fil.

KARTOTHEK

In interesul său propriu e bine ca fiecare să cunoască sistemul public de contabilitate americană

Glogowski „Kartothek“

eari toate firele le concentrează într'un singură mână și astfel face economie de muncă și cheltueli și în același timp are o privire mai largă și o controlă mai bună. Informațiunile mai pe larg respective inviațiunii da celor ce s'interesează, fără a fi obligați a cumpăra

Glogowski și Soțul

secția biroul modern „KARTOTHEK“
Budapest, VI., Andrássy-ut 12.
Telefon 16—09. Telefon 16—09.

KARTOTHEK

Cetiți „România Ilustrată“

singura revistă mare, enciclopedică, ilustrată și de actualitate.

Pe lângă o materie literară din cele mai variate și datorită celor mai distinși și gustați scriitori români, ca G. Coșbuc, Davila, Antemireanu, Tatoveanu, dr. Grigorovitz, Radu Rosetti, Sadoveanu etc., „România Ilustrată“, care apare în București, sub direcțiunea d-lui Ion Rusu Abrudeanu, conține în fie-care număr între 40 și 50 de ilustrațiuni de actualitate din țară și străinătate.

„România Ilustrată“ este cea mai răspândită și mai apreciată revistă de familie. Apare odată pe lună în câte 4 coale.

Costul abonamentului — 24 lei pe an și 12 lei pe jumătate de an se poate trimite cu mandat postal pe adresa: Administrația revistei „România Ilustrată“, București, strada Regală, Nr. 1.

MUSTANGERUL NEGRU.

— ROMAN SENAȘIONAL —

De

55

MAYNE-REID și F. WHITTAKER.

(Urmare.)

Indienii se întoarseră cu mare osteneală la marginea riului, care era destul de repede în punctul acesta. Văzând pe mustanger cum fuge cu prisoniera sa, ei se repeziră pe urmele sale scoțând strigăte de bucurie și de triumf.

Numai atunci privitorii acestei scene, ce dura-se timp mai puțin decât ni-a trebuit pentru a o istorisi, obsevară pe colonel și nepotul său, cari dispărușeră pentru un moment în riu și înolând vre-o cincizeci de metri se arătau din nou și căutau să iasă la mal în partea, unde Negrul Mustanger fugea ducând pe tinăra fată.

Îndată ce puse piciorul pe pământ solid, colonelul încercă să-și descarce revolverele asupra celor din urmă Indieni, cari treceau pe dinaintea sa; dar ei erau afară de bătaie și nici nu se învredniciră să se întoarsă.

Bietul părinte desperat se lăsa să cadă pe mal

La această vedere colonelul Regulatorilor ieși din ciudata nemiscare, ce-l stăpânise în timpul celor câte-va minute, cât durară aceste scene groaznice, ca și cum ar fi fost paralizat de mânia ce simția.

„Pe D zeu, care mă aude! strigă el cu o voce răgușită, ziua de mâine nu se va sfârși mai înainte de ce vom fi luat înapoi pe această tinăra fată și vom fi prins pe acel mișel și pe ortaciș săl-măcar de ar trebui să jertfesc pentru aceasta pe toți oamenii de sub ordinele mele! Rămâi aci, miss, o voesc! Te voiu lăsa sub protecțiunea a zece din soldații mei. Nu vei avea nimic de temut pentru d-ta și poți fi liniștită în privința rudelor d-tale. Nici ei nici tinera fată pe care o numești verișoara d-tale, nu sunt expuși la pericol. Măne vești fi toți reuniți! O jur! Dar trebuie ca d-ta mai întâiu să mă ascuți și să rămâi aci!“

Vocea sa era atât de adâncă și de poruncitoare, cu loată polițea ce se auzise că tinera fată nu îndrăzni să stăruască pentru a-i însoși.

Cinci minute mai târziu, conduși de căpitanul lor șef, oamenii dreptății se îndepărtau, în plan rîul la vre-o sută de metri mai jos de blocauz, apoi dispăreau pe urma Indienilor și a ticălosului lor tovarăș, Antonius Miquelez.

Cap. XXI. Cu arcanul.

La oare care distanță de acolo, în mohorita prerie, chiar în momentul când Regulatorii se aruncau în șivoiu, un călăreț singuratic își oprea calul brusc și scotea un strigăt de mânie și de desperare văzând luminile focului. Era ca la o milă depărtare dela lagărul lui Magoffin.

„Prea târziu! murmură el. Tot prea târziu! În zadar m'am repezit în această urmărire, de oare-ce am fost destul de dobitoc ca să mă rălăcesc prin seciu. Nu voi mai găsi! Am apucat pe o urmă greșită. Și cine știe unde este ea acum? Fără îndoială au dus-o în lagărul acestui mișel Coadă de Tigru, și de sigur e prisoniera sa și în voia sa! Nam avut cap să o regăsesc și mi-am părășit înzădar camarazi! Ce să fac acum? Unde să mă duc? Mi-am pierdut capul nu știu dacă e de mânie, dar sufer îngrozitor.“

Rămăsese șezând pe calul său, cu o înfațurare copleșită. Animalul, care începea a mai răsufla, se apucase să pască frunzele tufelor învecinate.

Eduard Thornley, căci era el, privia, fără a le vedea, flacărele, care mistuiau vagoanele lagărului.

După cum ne aducem aminte, în momentul când sosia lângă asediați cu Wash Carrol, aflase la blocauz de fuga Luizienel, și îndată, ascultând numai de amorul său, se repezise în șivoiu cu calul său fără grije de pericol, și trecuse rîul fără a se mai gândi la gloanțele Indienilor ce cădeau în apă în jurul său.

Se rătăcise cătând urma tinerei fete, și i-a trebuit un oare care timp pentru a se întoarce pe malul rîului, scăpând ca prin minune sau mîlțumita întunerecului singur, numărășilor tovarăș ai lui Miquelez, cari se împrăștiaseră în toate direcțiunile prin securi. (Va urma.)

Redactor responsabil: Sever Bosu.

Editor-proprietar: George Nichia.

DOCTORUL ALEX. M. POP

specialist în medicina internă;
consultă zilnic de la 8—12 a.m.
și de la 3—6 p.m. — în

BAILE HERCULANE
(HERCULESFÜRDŐ)

Gradina Mikádó

Astă seară Mare Concert

dat de Musica regimentului ces.-reg. de infanterie nr. 33, din loc.

Inceputul la 8 ore seara. — Prețul de intrare 20 flori.

În grădina se servește proaspătă renumita »Bere de Martie« din Prima Fabrică Ungară de Bere din Kőbánya.

La dispoziție: mâncări reci, vin excelent de Maderat, diferite alte beuturi fine, cafea, etc.

Cu stimă: Szűsz Mór, cafenier.

ALIFIA CAMFORATĂ compusa a lui **Földes**

după cele mai nouă cenetări științifice

în 3 zile face să dispară orice necurătenie a feții, precum și pete, piștrui, negeli, roșimea feței și a mâinilor.

Un flacon mai mare 1 cor. 60 fl.

„ „ „ „ „ 1 „ — „

Se poate folosi numai sara; orice săpun nu-l strică.

Apoteca lui Földes Kelemen, Arad.

Rog pe ori-cine să bine-voiască a se convinge ce bine și ce ieftin își poate procura de la mine ori-ce orologiu și giuvaericele din argint și aur curat de 14 carate.

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaeriu.

Deschidere de atelier DE LĂCĂTUȘERIE.

Am onoare a aduce la cunoștință p. t. publicului, că am deschis cu aranjament modern în Flórián-u. 6 e sz. un atelier de lăcătușerie artistică și pentru construcție.

Pot efectui tot ce cade în branșa asta: asortarea edificiilor, pregătire de cămine, instalare de fântâni cu pompe, firmelor le recomand portalurile mele, reparare iute și convenabil.

Pricipiul meu e prețuri scude, serviciu prompt și conștientios, prin ceea ce vreau să câștig sprijinul binevoitor al p. t. publicului.

Rugându-me pentru sprijinul p. t. publicului român

cu distinsă stimă:

Spanlang János,
lăcătuș.

Vinzare

de VIN în mare și mic, producțiune proprie * din

podgoria Șriei.

în nou alb, litra	52 flori.
chiller (roșu)	56 „
în vechiu alb	64 „
izling alb	80 „
în roșu vechiu	1.— cor.
achiu de drojii, fabricat propriu, rafinat și rachiu de prune	1.60 cor.
de bucate	2.40 „
elin sîrbesc veritabil	1.20 „

se capata la **Quirini Sándor**
Arad, Aulich Sajos-u. 7 e.

Amun!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în Arad — strada lemnului (Fa-utca) — No. 1. o fabrică de mașini agronomice

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulatoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o Austroungaria, Germania și America o o
mă aflu în plăcuta poziție a produce și servi pe onoratul public o o o
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de prima clasă și pe lângă prețurile cele mai avantajoase o o o

În special fabric. diverse mașini de sămănat, secerat, stărmătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (șeitană), prese de vin, pompe precum și alte articole de plivnărie și instalațiuni de mori, joagăre și țiglarii mici și mari, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinăriiilor sus numite.

Procur. mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrolen, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparături de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit și prompt.

INSTITUTUL LUI LÖWY

pentru împrumut de SACI și strae

recomandă marele magazin de saci și strae bune în or-ce mărime. Serviciu prompt și conștientios. — Prețuri foarte ieftine.

Cel mai bun loc pentru saci și strae bune!

CARTOFI PRIMA cu vagonul pentru culna și sămănat.

Löwy Zsigmond

— Temesvár gyárvaros, Fő-utca 33. sz. —

Atelier fotografic aranjat din nou

prețuri reduse și fotografii bune.

Pentru fotografierea copiilor, atelierul meu e admirabil aranjat; — fotografiez gratis familii și tablouri-grupe. —

După fotografiile cât de vechi precum și nouă, pregătesc artistic tablouri în platină cu preț ieftin.

Binevoitorul sprijin al p. t. publicului îl cere

Sziklay Péter, Szabadság-tér 16. (Palatul Domány).
fotograf.

Alianța Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrata exclusiv de maeștrii aradani.

MARE ASORTIMENT DE
PERDELE, COVOARE ȘI COUVERTURI.

Fiind scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maeștrii, punem la dispoziția onorabilei public

mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile!

Cu planuri servim gratuit.

Atragem atențiunea publicului asupra magazinului nostru principal din calea Archiducelui Iosif No. 11. pe care îl ținem numai până în 1-a August.

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendidă iluminatie seara până la ora 11.

Prețuri fixe!

Prețuri fixe!

INTENȚIAT ÎN 1848.

M. N. E. U. M. A. N. N.

furnisorul curții cesare și regale.

Magazin de haine gata bărbătești, de copii și de fetițe,

■ ■ ■ în ARAD, lângă „Crucea Albă“. ■ ■ ■

Despărțămînt deosebit de croitorie de comandă după dorință.

■ ■ Mare alegere de stofe streine și indigene. ■ ■

Telefon pentru oraș și comitat No. 457.

Prețuri fixe!

Prețuri fixe!